

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50.

LA SENMANA

Ja està fet!
En Maura, llest com ell sol, va rentarse'n oportunament las mans. El senyor Sanllehy, més candorós, no ha trobat manera de rentárselas y, després de llargas vacilacions, retrato fidel del seu pobre caràcter, ha sortit del embrollo rodolant y fet moralment un guinyapo.

dentment la opinió de la majoria, ha suspés la base quinta del pressupost de cultura?

A ningú, ni potser a n'ell mateix que ab tanta serietat las ha formuladas, el convencerán las rahóns qu' en la seva comunicació oficial alega el Sr. Sanllehy pera justificar el seu inqualificable veto: tan falsas son y ab tan escassa habilitat están presentadas. [Las sevas conviccions religiosas!...]

sevas conviccions hi han tingut alguna intervenció en aquest lamentable assumpto?

[Las sevas conviccions!...]

Contém. Votat pel Municipi el pressupost de cultura el 24 d' Abril, fins el 5 de Maig no apareix la suspensió tan esperada pels neos: total, 11 dias de mortal angustia.

Quina classe de conviccions son aquestas que li permeten al Sr. Sanllehy estar onze dias duptant, en perill de condemnarse y sense acabar de determinar si caurà a la dreta ó a la esquerra?

Valent catolicisme el de las personas que fins a las 264 horas no saben coneixe lo que deuen a las sevas conviccions ni lo que 'ls seus sentiments els imposan!...

sigui obligatoria la suspensió sinó merament potestativa, fins prescindint de tot aixó, ¿com el Sr. Sanllehy, que tan enterat presumeix estar de las lleys complementarias, viu respecte de las fonamentals en tan espantosa ignorancia?

Ja que sab que l' article 169 y 'l 178 de la Lley municipal parlan del us que l' arcalde pot fer del veto, ho es que coneixi també lo que sobre la materia avuy en litigi diuhen altras lleys no menos dignas—sobre tot per ell—d' atenció y respecte.

Sápiga—per exemple—que la vigent Constitució diu en el seu article 11:

«Nadie será molestado en el territorio español por sus opiniones religiosas.»

Y sápga, ademés, que l' article 236 del Códich penal está concebut en aquestos precisos termes:

«Incurrirá en la pena de prisión correccional en sus grados medio y máximo y multa de 250 á 2,500 pesetas el que por medio de amenazas, violencias ú otros apremios ilegítimos forzare á un ciudadano á ejercer actos religiosos ó asistir á funciones de un culto que no es el suyo.»

Posis la má sobre 'l cor y respingui honradament el senyor Sanllehy: al despullar á las projectadas escolas del seu hermós caràcter de neutralitat, convertintlas de fet en exclusivament católicas, ¿está vosté ben segur de no haver infringit l' article 11 de la Constitució y de no haver caygut de plé dintre del 236 del Códich penal? Mediti, rumihí, estudihi detingudament la resposta.

Onze dias li dono de temps pera contestarme.

P.F.F.—P.A.F.

Don Domingo reb el pago de la seva heroycitat

SA EMINENCIA ILUSTRÍSSIMA:—Jo 't beneheixo...
LA OPINIÓ PÚBLICA:—Y jo 't dono 'l despido...

L'arcaldada

Jans l'ha feta grossa, ja, el senyor Sanllehy. Quan l'etzegallada pera fer venir al rey a inaugurar la reforma, no la preveyam pas l'arcaldada, que comporta l'immediata dimissió; ja que a Barcelona, avuy, el batlle 's té de sotmetre al Ajuntament, ó dimitir. Y no sé si els lectors de LA CAMPANA DE GRACIA se'n recordaran de lo que jo explicava respecte de la precaria situació en que 's troba el qui vulgui presidir el Consistori com a delegat del Govern, no essent regidor electe. El senyor Sanllehy no ho ha entés de la mateixa manera que tothom y 's ha ficat al cap que podia suspendre un acord unànim del consell municipal sense haver de dimitir. Deu esperar que 'l treuguin els regidors a fum de sabatots.

El senyor Sanllehy, qu' es un pobre home molt rich, no semblava capàs d'arcaldadas, ni de fer el paper de *corregidor* dels regidors. Ell tan mansoy, tan encongidet, tan curt de paraula que sembla demanar el parer del interlocutor quan enrahona ab acompañament de gemegues interrogatius, ha tingut de topat ab un poder tan formidable com el de l' Iglesia pera atrevir-se a provocar el conflicte. Encare que, ben mirat, no n' ha sigut gens d' atrevit el senyor Sanllehy, instrument passiu de l' Iglesia, com avans ho era del Ajuntament. La comunicació que posá—ab la data del dimars dia 5—*decretant la suspensió de la base V del apèndix B del pressupost de cultura*, es un document d' inspiració y de redacció ben marcadament eclesiàstiques. Fins porta la marca dels jesuïtes al segon apartat ab un *á la mayor gloria* arrencat de la divisa de la Compànyia.

Document instructiu, que farà época de segur, si Barcelona tira endavant pel camí del govern municipal. Será el comensament dels conflictes fonamentals que no poden manca. Y pot ben dirse que n' es de fonamental, no solzament perque enfrenta el poder delegat del Estat ab el poder elegit del poble, sino perque sos elements són els de la regeneració y els de la servitut espiritual, de la llibertat y del despotisme, de vida y de mort. Totas aquestas cosas qu' ho diria? 's enclonhen al full de paper que ha firmat el senyor Sanllehy.

L' inspiració clerical traspasá a las alegacions, que volen ser motius del *decret* del arcaldé y que son pretextes basats en mentidas. Presumeix el senyor Sanllehy de *serenidad y clarividencia*, que l' han mantingut lliure de las pasiones que agitan la vida política, pera dedicarse a *la resolució de los problemas que á la ciudad interesan*, acompañantli sempre *la buena disposició de los concejales*; y afirma tot seguit que *por desgracia esta obra ha quedado truncada por la aprobació del llamado presupuesto de cultura*. Aixó ja no 'es falta cinicament a la veritat, aixó es d' una ximpleria infantil. Quí la *trunca* l' obra del Ajuntament, si tots els regidors, fora de mitja dotzena, aproban el pressupost de cultura, y si l' aproban després d' haverlo fet una ponencia ab poders dels diferents partits y opinions representadas al Consistori? No es un projecte formulat y votat per la majoria del Ajuntament, es una transacció feta pera que tots els regidors puguin acceptar el plan, com tots l' han acceptada. Y el senyor Sanllehy gosa a dir que aqueixa aprobació *trunca* l' *armonía de las tendencias para encauzar la vida municipal á la mayor gloria de la ciudad*!

Ell ja troba *simpática* l' iniciativa del plan pera la reforma intelectual de la població; lo qu' es, que al *desarrollar la iniciativa* ha resultado que en uno de sus extremos no encarna ni en la realidad ni en las leyes generales de la nación..... Y velshiaqui els motius del *decret* del batlle. Ja poden buscar, que no 'n trobaran cap més. «La base 5.ª del apèndice B, al establecer la enseñanza neutra en materia religiosa, traspasa los límites de la esfera de la acción municipal y constituye un gravísimo peligro para los intereses generales de la población.» Tot es donar toms y remenar anfibologies; quan té de precisar, no surt del *peligro* para los intereses generales que ni ell ni ningú sab lo que significa. Y 's comprén que no se sápigá, perque son paraules posadas al article 169 de la Lley Municipal precisament pera aqueixos casos; pera legalisar arcaldadas. El Sr. Sanllehy hi legalisa la seva, y 's queda tan tranquil, després de salvar els *intereses generales*, qu' are venen á ser els *intereses* del senyor bisbe.

Estém, donchs, al pich del conflicte provocat pels intransigents ignorantistas y plantejat per l' home de palla que tenen á l' arcaldia de Barcelona. No sabem encare lo que farà el govern; pero, que fassi lo que vulgui, molt més ens preocupa lo que farà el poble. La comunicació del senyor Sanllehy es un cartell que 'ns tiran á la cara dos despotismes inaguantables, precisament pera impossibilitar la redempció del poble, que 'ls esparvera. Y dels dos despotismes, no es el més repulsiu del Estat, sino l' altre, el que regna aquí mateix, que pinxeja pera mantenir sa prepotencia, que no 's resigna á perdre 'l domini espiritual y 'ns vol subjectar per forza, ja que de grat no l' obehim. Aqueix poder es l' enemich, infiltrat á las familias, que disgrega ó que prostitueix ab dots y colocacions. Sabéu per qué mou la guerra als estudis nous, per qué ha manat al tarambana milionari que suprimeixi una resolució que no passa de ser afirmació platónica de neutralitat escolar? No més per haverse fet el plan de cultura sense el *placet* del ordinari. Es un poder que ja 's contenta ab las apariencias, com els pinxos vells. Fondéu estudis *bajo la advocación de San Fulano*; y allí dins ja hi podéu fer tota mena de bruticias y d' heretgias; la qüestió es el rútol. Os penseu que no ho sab aquella gent que menteix al condemnar la *enseñanza neutra* de la base V, y al parlar de discordias municipals, quan va ser aprobada per unanimitat? Com no ho ha de saber si al mateix projecte s' estableix l' ensenyansa de la religió católica á las mateixas escuelas! Com no ho té de saber si condemna lo mateix que autorisa als Instituts del Estat, ahont hi ha la coeducació—noys y noyas junts, á l' edat crítica—ahont hi ha l' ensenyansa religiosa voluntaria! Com no ho té de saber si als colegis que li convé amparar troba plausible la mateixa coeducació que condemna quan la vol *enseñar* l' Ajuntament de Barcelona! Deixemnos de bases y de *peligros para los intereses generales*; lo que 's fa es una

declaració de guerra á la llibertat de conciencia. Y si volen guerra, la tindran.

Responém á la agressió, sí, pero fent feyna. Que 'l senyor Sanllehy se'n torni á presidir el *casino* y á tallar cupóns, y que la lliassó serveixi pera que els regidors no 's deixin plantejar els conflictes pels *corregidores*. En quant al conflicte d' ara, com s' havia de comptar que per un ó altre cantó sortiria, la qüestió es deixarlo que 's resolgui de la manera que sigui y tirar endavant la fundació dels estudis nous. Com? Els que s' ho han emprés ja trobaran la manera. Ara no s' es á temps de abandonar el plan. El poble de Barcelona tindrà las escuelas que necessita, jo os ho asseguro. Figureuvs si un senyor Sanllehy ens ho té de privar! Eh? Un senyor Sanllehy que 'ns van encolomar á l' arcaldia de Barcelona pera que fós algú, sense altres mèrits que sé fill del metge Sanllehy, gendre de Don Manel Girona, y president d' una casa de joch!...

L' *Esquella de la Torratxa* y LA CAMPANA DE GRACIA han estat els primers periódichs qu' han pugnats pels estudis nous, desparlant á la opinió pública endermiscada. Jo os asseguro que, passí lo que passí, serán els últims defensors de la causa de la cultura popular.

MAGÍ PONS

Després, en fi

AL insistir. Vagi, davant tot, una pública acció de gracies a les moltes persones, valiosíssimes, que m'han tramés una felicitació am motiu de la meua actitud en aquesta causa. I a vosaltres sobre tot, generosos congressistes de Joventut Republicana que vareu fer de la meua iniciativa motiu d'una moció honorable, vençuda en una derrota que és una victòria... Generositat, sols tu ets jove...

Jo us he parlat fins avui de gracia. Avui us parlaré de justicia. Jo no demano, per ara, estimadíssim Xenius, la revisió del procés, perque la fredor no s'és feta, i la vista patiria encara del mateix vici de pressió i de passió. El temps vindrà...

Haven llegit la notable correspondència enviada a *La Nación*, de Buenos Aires, per l'argentí Roberto Payró? *La Catalunya* l'ha reproduïda. Veieu com la qüestió Rull se resol en les mateixes opinions davant aquets dos temperaments, el d'en Payró i el meu, dos homes que, per viure fora de Barcelona, tenim una major condició de serenitat pera jutjar aquest problema. Ell i jo hem dit que ni tant sols hi ha mèrit en les nostres paraules, perque són producte d' homes que no se senten *part* en la qüestió on són *judges*.

Justicia, he dit.—La causa Rull no és encara ferma. Falta'l recurs davant el Suprem, i en cas de confirmació de la sentència, manca la gestió davant el rei, sollicitant l'indult. Es, doncs, plenament ligitim fer ressaltar les febleses que fan justa, i misericordiosa, la concessió de l'indult que per ara demanem.

Anem per parts.—1.er El veredict de condemnatori fou dictat en un moment d'innegable pressió popular, d'evident passió pública.—2.^{on} Tots estem d'acord en que no hi ha més que convicció *moral* per part d'alguns (jo us asseguro que no la tinc); cap prova *material*.—3.er Fins les paraules o frases que han motivat els indicis de culpabilitat poden esser interpretades, bonament, en sentit favorable als acusats. Així'ls anuncis de bombes (no sempre complets) devien esser conminacions am que en Rull volia fer ressaltar l'indispensabilitat dels seus serveis de confident, ja que sense ells esclataven les bombes; no és verossembl que ell descobrís, candidament, la seva participació en els atentats, si és que n'hi tenia! Així també la frase de n'Armengol, *per poc ens hi atrapan*, citada per un únic testimoni (la mestressa del bordell), podia tenir, naturalment, mil altres sentits i aplicacions; ademés, en lo de la bomba esclatada després de la negativa de les 500 pessetes, hi ha disparitat entre si va esclatar l'endemà de la negativa o al cap de dies; etc.—4.^{rt} La culpabilitat de na Maria Queraltó fou decidida, als ulls del Jurat, per un atestat que no va esser llegit fins després de l'acusació fiscal i sobre'l qual no's va permetre debat contradictori. Fixem-nos, ademés, en que caldria un ull fisionomista meravellós i una gran seguretat de sí mateix pera que no hi hagués possibilitat d'error en la reconeixença d'una dona entrevista casualment a l'atzar d'un passeig. Les reconeixences, en justicia, solen esser fetes en roda de presos, tots ho sabem.—De manera que'l testimoniatge contra la mare d'en Rull pogué obrar sobre'l Jurat en sentit condemnatori, sense que obrés, com a compensació, cap paraula de defensa, pera mi facilíssima. I com jo crec que aqueix testimoni decidí la condemna de na Maria Queraltó, pot dir-se que fou condemnada sense vera possibilitat de defensa.

Oh! En general, podem dir que no hi hagué, respecte a cap acusat, veritable defensa. I el cas Rull era propi d'un gran advocat, que sentís l'atracció d'un acte pel qual un orador podia *empunyar* i donar, cara a cara, un poble irritat... La pressió popular s'extengué fins als defensors! Ni un advocat català pera la defensa del principal acusat! I a la plaça d'allà prop, un soroll de multitud feia pensar en la multitud americana de la llei de Lynch...—5.^t La desfiliada de ferits davant el Jurat és, pera mi, una prova *sentimental* d'un fet evident: els danys causats per les bombes; però, mentres pot remoure'l sentiment del Jurat en sentit de condemna, no pot aportar un sol indicí de que'ls causants d'aquell mal odiós sien els acusats.—6.e En les preguntes al Jurat que decidiren la condemna a mort, se parla de si'ls Rull són *autores*, *per inducció*, de les bombes; aixó és una qualificació jurídica que en realitat pertany induir-la al tribunal de *dret* en vista de la constatació que'l tribunal de *fet* doni sobre *actes* d'uts a efecte pels acusats. En rigor, hauria d'haver-se dit: Els Rull són culpables d'haver realisat aquesta i aquesta gestió a fi de col·locar tal i tal bomba? Però ni un sol acte d'aqueixa naturalesa fou provat,

ni tant sols esmentat, contra ells... I lo mateix pot dir-se de les preguntes referents a *complicitat*, que és també un concepte, i no un *fet*.—7.e Fins els més grans enemics personals dels Rull, els policies declarants, parlaren de *convicció moral de culpabilitat*; ni una prova. I semblava entreveure's una certa inquina de rivalitat policiaca entre agents oficials i confidentes oficiosos... Hi ha una sinistra vaguetat en el fons de tot aixó.

Jo vull, doncs, que la meua paraula de ciutadà sia com un testimoniatge en les apelacions que encara ha de tenir la causa Rull.—Aleshores de *l'affaire Dreyfus*, jo deia: encara que en Dreyfus sia culpable, no se'l pot condemnar, perque no hi ha prova contra ell. És una qüestió de forma. Que en Mercier ha tramés proves secretes al tribunal? Com sobre aquestes proves no hi pot haver hagut debat públic, no són vàlides.—Doncs un cas de forma és el procés Rull. Si'm demaneu què penso jo sobre la culpabilitat d'aquest home, us diré: jo no crec que sia del tot innocent, però ignora la naturalesa de la seva culpabilitat. El crec autor d'un *tripotage* que mereix càstic, però no'l crec reu de mort. Jo, jurat, posat en l'alternativa de *la mort o el carrer*, hauria votat pel carrer. Vet-ho aquí.

Com volen, doncs, que jo, que no sé veure, en la conducta d'aquest home, la d'un home honrat, però tampoc la d'un assesi, no protesti contra lo que si fos una equivocació, no seria subsanable? Si demà, ja mort aquest home, aparegués amb evidència un error judicial en la seva condemna, no us horritza la vostra acció, ciutadans?

En Roberto Payró cita un diàlec curiosíssim sobre aquest punt:

«Y si se le mata y luego se descubre que él no es el verdadero culpable, sino otro?»

«Si yo fuera jurado—se me replicó—y hubiera dado el veredicto de culpabilidad, no me recordaría nunca la conciencia, pues nada se pierde con ajusticiar á semejante bribón!»

«Pero, entonces... ¿que se le condene por bribón, no por terrorista?»

«¿Qué quiere usted! Yo—y conmigo todo el mundo—tengo el convencimiento «moral» de que Rull es el autor de las bombas. ¡Y esto basta!»

«Para matarlo? ¿Para una pena irremediable, sin fe de erratas?»

«Categoricamente ¡sí!»

Lo que prova que aquesta és l'expressió universal de la sentimentalitat pública en tal qüestió, és que jo he sostingut el mateix diàlec, si bé la meua sang no ha tingut fredor abastament pera no respondre com se mereixia al meu dialogant.—I un altre bon senyor va dir-me: jo, jurat, no hauria volgut firmar la sentència; però jo, ciutadà, la trobo justa.—Ja veieu, doncs, quin bell concepte de ciutadania aquet, i quina convicció de justicia!

Lo que Montjuic fou producte d'un estat de passió com el d'ara. Tot Barcelona, aleshores, col·laborà passivament en aquells horrors. I aquells horrors ens han fet més mal davant Europa que totes les bombes successives. És millor esser víctima que botxí, pera les qüestions d'honor.—Un amic meu me deia: assistint a un *meeting* de Trafalgar Square en favor de la revisió del procés de Montjuic, sentia temor i amargura per la meua qualitat d'espanyol, tals eren les abominacions que allà se revelaven.—Compareu ara amb aquestes paraules d'en Roberto Payró en el seu article:

«Hay que condenarlo—me decía esta tarde un importante industrial;—en cuanto se le condene á muerte, ya verá V. cómo habla.»

«El procedimiento resulta un si es no es inquisitorial, y observé que EN MI TIERRA NO SE HARÍA, NI SIQUIERA PENSARÍA, SEMEJANTE COSA.»

Una execució sense proves materials! Lo *irreparable*, davant lo *probable*! Volen contradicció més grossa? No. En Rull no deu conviure en la nostra societat, perque n'és indigna. Està bé. La seva condemna a mort l'inhabilita absoluta i perpetuament. Passi. Però que la sentència s'executi, és lo que no puc admetre per cap estil!

Jo no vull esser lo que a Madrid en dirien un *Zola Codorniu*. Jo no pledejo per la rehabilitació d'un nom. Jo, pledejant per la vida dels Rull, pledejo més encara per la bona fama de la meua ciutat. Pledejo per la seva *civilisació*. I tinc l'immodestia de creure que la meua actitud, si serveix d'exemple, compensarà la malura abominable de les bombes.

I ara, per final, copio, com un vot més, valiosíssim, en la meua demanda al rei, aquestes paraules d'en Payró, a qui saludo desde lluny entusiastament:

«Si la sentència es de muerte, aun basada en tan deleznales pruebas, yo no vacilaría en pedir á S. M. el rey Alfonso que conmutase la pena, para evitar lo irreparable... Y estoy seguro de que así lo harían también todos los españoles que viven en la República Argentina.»

El ciutadà Gabriel Alomar, espanyol i català de Mallorca, eleva desde ara la seva respectuosa sollicitud...

GABRIEL ALOMAR

Ja era hora! El venerable Nakens y 'ls seus companys Mata y Ibarra han sigut per últim posats en llibertat.

No trobém paraulas pera expressar la satisfacció ab que doném al públich aquesta noticia, ab tanta impaciencia esperada per tot Espanya.

Y al donarla, LA CAMPANA DE GRACIA saluda al ilustre Nakens y als seus dignes companys y al través

de la distancia els extreny carinyosament la mà.

Per fi els diaris madrilenys, comprenent els perills que enclouera la nova lley de repressió del terrorisme, s'han reunit darrerament al objecte de constituir un bloc contra l'amenasador projecte del senyor Maura.

Pendent d'aprobació al Senat, aprobació que segurament no ha de faltarli, la nova lley passarà al Congrés, y allí es ahont els diaris confian fer valer la seva influencia.

Tot estriba, al nostre entendre, en l'actitut qu' en aquest assumpt adopti la minoria lliberal. De volguerho ella, inductiblement el projecte naufraga, per lo menos en lo que á la part perillosa pera la premsa s' refereix.

Però, cal no olvidar que 'l jefe, el director de la minoria lliberal del Congrés es el Sr. Moré, l' etern *pastelero*.

Sabrà don Segimón, quan arribi el moment decisiu, cunplir ab el deber que la etiqueta lliberal li imposa, ó caurá, com tantas altrás vegadas, del costat de la reacció?

Aquest es el problema que dintre de poch veurém resoldre.

L' Africa á Barcelona.

Contant ab la impunitat en que aquí solen quedar sempre certs actes, dimecres al vespre una trepa d'escandalosos va invadir la impremta del senmanari *Metrala* exigint del regent els originals del periódich y causant en las caixas alguns desperfectes.

En quin capítul de *La verdad en marcha* s' haurá d' incloure aquesta nova y gloriosa hassanya?

Ha sigut denunciad *El País*.

No es estrany.

Els mals humors del Govern sempre es el país el qui 'ls paga.

El Centenari de l' Independencia! Las festas de l' Independencia! Professons, lápidas conmemorativas, missas, ceremonias militars, discursos de glorificació, músicas per Madrid, per Segovia, per Avila; tota la pompa oficial ha servit pera 'l recordatori de la guerra que 'l poble va moure als francesos portats pel consentiment del rey D. Fernando, besavi del rey D. Alfonso XIII.

Las ceremonias del centenari donan entenent que 'l poble sense rey guanyá l' independencia d' Espanya. Quan vindrán las nostras festas, glorificadoras

AL MARROCH

Aforisme popular

Pel Maig, cada día un raig.

del poble sense rey que guanyi l' independència dels espanyols.

El veritable centenari de l' Independència seria el que glorifiqués a la nació deslliurada del poder real. Però 'ls héroes que no 's moriren al any vuyt, cridaren *vivan las cadenas!* al any vintitres, y la nació que 's barallà contra els soldats francesos de Napoleón, abraçà als soldats francesos del duch d' Angulema. Fet y fet, lo millor fora no remoure las sepulturas de las victimas de las guerras, y mirar endavant, cap á la germanor dels pobles independents. Si tinguéssim la fé de que será d' aquí á cent anys, fins ne podríam celebrar el centenari ara mateix: el centenari per adelantat.

Tant á Barcelona com en altres importants localitats industrials de Catalunya va celebrarse el primer de Maig, *Festa del Treball*, de una manera digna y sense que 's registrés ni un sol incident desagradable.

Y més importancia tindria tan hermosa festa sino fos la inconcebible resistencia de molts patrons negantse á parar las fabricas.

Si ho manés l' Iglesia, s' apressarian á ferho; ho demanan els treballadors y s' hi negan per considerarlo una exigencia del socialisme.

No valdria més deixar, cumplint lo qu' está disposat, de fer festa els dilluns de Pasqua, Sant Joan, Sant Pere y altres, y permetre de bon grat vagar la simpática diada del primer de Maig?

Els elements que componen la dreta solidaria de la Diputació Provincial son tan entusiastas de la Solidaritat y la propagan ab tant dalé que han lograt solidarizarse ab els caciquistas qu' encare quedan en aquella Corporació.

Bé es veritat que 'l motiu de la unió ha sigut posar al carlista Argemí á la vispresidencia de la Comissió permanent, en contra del republicà Gubern qu' era á qui en bona justicia solidaria corresponia, pero ¡tant se val!

Lo cert és que 'ls regionalistas han lograt casi un colmo: atreure's als caciquistas per votar contra 'l gubern.

Els explotadors de Catalunya, representats pel diari de la *Farsa en marcha* y que per vergonya seva 's titula autonomista, diuen que 'l Presupost de Cultura del Ajuntament es *separatista* y que la base quinta hi ha sigut posada per cassar radicals y conquistar 'l opinió lliberal.

¡Ja us coneix, herbetas!

Si 'l diari del enemich de Barcelona que 's passeja per Paris ab els quartos dels festivals, califica de *separatista* el projecte, es per la única rahó de que l' ensenyansa 's donarà en catalá: veus'ho aquí tot. Aquest farsant vol l' autonomia en castellá; no comprén la llibertat més que en castellá y per éll sense la llengua castellana no pot haverhi autonomia ni cultura.

Rahó tenia don Lacandro aquell día que deya: *Para valiente, yo.*

Perque, ¡miren que se'n necessita de valentia pera sostenir semblants desatinos!

CALAFELL, 3 de maig

Fa poch s' inaugurá un centro nomenat *Casa del Pueblo*, en quinas obras hi treballaren molt temps uns quants infelissos sense guanyar un céntim; vivint de promesses y abeurantse en la pica dels indíots.

Sembla mentida qu' encare corri tanta llana!

Y qui ho diria que á Calafell hi havia de deixar rastre aquell esquilador de infausta memoria que avuy se la passa á París fent vida de marqués!

VILAFRANCA DEL PANADÉS, 4 de maig

Está á punt de colocarse la primera pedra del monument de 'n Milá y Fontanals, celebrat-escritor, sabi indiscutible y primer president dels Jochs Florals.

Además de otras autoridades, diuen que vindrá pera assistir á la festa el Cardenal Castanyas.

Santa hipocresia!

Que un tio tant enemich de la cultura, com s' ha demostrat ab motiu del *presupost*, vaji á fer babarotas y á exhibirse en actes essencialment culturals!

Ex!

SARREAL, 3 de maig

Veritablement els nostres *berrendos* no saben com ferho pera moralisar á la gent y endolcir asperesas. Dijous passat, mossén Cotilla, empipat per alguna de fresca que se 'n degué sentir en el seu negociat, al arribar al *repartiment dosimétrich* va deixar ab un pam de boca oberta á una parroquià ab qui tenia cert ressentiment.

Arrepentit, més tart, va enviar missatgeries á casa la agraviada, pero de poch li va servir.

Está vist que al món hi ha personas tant desgraciadas que ni ab carabassas poden nadar, y aixó que en aquest poble de carabassas n' hi ha una bona cullita... Y totas de tamaño natural.

TORRELLAS DE FOIX, 4 de maig

El día 26 d' abril varem tenir una reunió de representants dels pobles veïns pera tractar de la carretera projectada desde Sant Quintí fins á enllassar ab la de Valls; resultant que la reunió no va tenir tal objecte, sino que fou obra del arcaide pera fer bombo al candidat derrotat Rovira (a) Mota de Sant Sadurní, caciquista y ex-polarviejista.

Va enllepolirnos ab un grapat de pessetas pels pobres y... res, que espera com candeletas las elecciones.

No us deixeu engatussar, torrellenchs, que tant al un com al altre se 's ven la pintura.

PINEDA, 5 de maig

Diumente passat el merlot Mataró va ferme una de las sevas. Al presentarséll tres infants pera batejar s' escusó dihent que havían fet tart.

Al poch rato, y veient que 'ls interessats insistían, la majordona 'l torná á escusar dihent que 'l mossén estava indisposat.

Y saben ahont era 'l mano?

A casa l' escorxadador, á celebrar el sant de la superiora.

SABADELL, 5 de maig

Ha passat el primer de Maig tranquilament per la part burgesa y ab poca satisfacció pels obrers sabadellenchs que recordan lo que significa la diada, y lo que tindriam

de fer pera commemorarla. La nota simpática del día fou el declarar festa en las «Escuelas Lliures» y la vetllada organizada per la «Federació Obrera», que resultá un acte important que deixá satisfets als organitzadors.

LI ESTÁ BÉ

¡Pobre Mingo!... ¡Tan felix qu' era exhibitse ab la vara, rebent dels municipals el saludo d' ordenansa, assistint al matí á un *trunch* y á la nit á una vetllada y dant un tom per Madrid cada dos ó tres senmanas!...

¡Pobre Mingo!... Tot aixó s' ha acabat. La mala baba dels neos, envenenant la qüestió de la ensenyansa y obligantlo á posá 'l nom en un mal paper de barba, hont declarava suspesa la célebre quinta base del projecte de cultura neutra, racional ó laica, l' ha reventat de tal modo, que á la plassa de Sant Jaume no hi podrà tornar may més, ¡may més!... ¡Quína pasterada!

Lo pitjor és que la llissó que quan menos s' ho esperava li dona la realitat, es merescuda.

La vara d' arcaide no hi está bé en mans flonjas, avesadas unicament á esgrimir la forquilla. Per portarla com li convé á una ciutat que té á prop d' un milió d' ánimas cal que siguin mans de ferro, mans que ab la mateixa gracia donguin una morma al bisbe que á un agutzil de la casa, que á un circul de *sent pudiente*, que á una colla d' *escombriayres*.

Y en Mingo, pobre ignocent sense fel y sense labia, lluny de sapiguer ballar al só que 'ls fets li tocavan, ja preferit obehir las ordres de las sotanas, y entre incens y baf de ciris s' ha asfixiat. ¡Aixis acaban las glorias d' aquest trist món, quan están tan ben fundadas com las del desditxat Mingo, mingo de neos y carcas.

De segur que 'l seu *vru sogre*, —el vell Girona, ja saben— allá al recó de la Seu, hont tranquilament descansa, deu ferse un panxo de riure veient els complicats tráfects ab que al pobre Dominguet ha enredat la sort infausta.

—¡T' está bé!—deu murmurar l' ex-millonari, estirantse els pochos pels que del bigoti últimament li quedavan.

—¡T' está bé!... Sent com ets tú un neula de bona casa, zquí dimontri t' fa ficar en culturas d' onze varas?

C. GUMÁ

Miquel Servet

ESTÉM acostumats els espanyols á no veure més que una Inquisició: la d' Espanya, y per afegidura, la religiosa. El nostre alfabetisme oblidá ab massa facilitat que la intolerancia religiosa —que no es més que una de las tantas modalitats del esperit de dominació, tan secular com el «principi d' autoritat» que resta en la seva base— es un producte que s' ha donat y 's dona encare en altres terras, sino ab igual intensitat, per lo menos ab idéntichs fruyts brutals que á Espanya. L' home sempre ha trobat gust en reventar al seu prohíme rebé! á son jou espiritual ó económic, y quan no ha pogut reventarlo, perque avansant els temps las cosas han cambiat de forma,

sino de fons, s' ha contentat ab una llei de represió qualsevuga —may faltan els pretextos lliberticidas— que vé á dir á la inteligencia humana: «D' aquí no passas; si vas contra aquest ó aquell modo de pensar y de sentir, ó contra aquesta ó aquella cosa estatuhida, ets un réprobo digne de la presó, ó un «boig» candidat á la miseria. No traspassis el límit que 't marca la llei, expressió de la santa rutina ó del *statu quo*, perque la sabiesa es privilegi dels que tenim la paella pel mànec, y els que no sou «privilegi», els que no teniu patent pera oficiar de sabi, no teniu tampoch dret á influir ab nostre pensament en la direcció social, en la marxa evolutiva de las societats; son uns suros...»

Cert es que la historia 'ns va ensenyant que aquesta mandanga de la sabiesa ó de la infalibilitat patentada ha encubert sempre quelcom més substanciós: la defensa dels interessos creats, que serían molt trencadissos si tot sovint l' esperit crítich se ficqués ab ells, y 'ns ensenya, además, que la utopia d' abhir es la veritat presentay que la «bogeria» actual será la veritat de demá; pero, de tots modos, es molt cert que 'l «dogmatisme» y el «tabotí» el tenim fins á la sopera y 'l repirém á tot arreu.

En Miquel Servet y Revés es un exemple de lo que sostinch. Aquest teólech espanyol ab tochs de lliurepensador, cristiá sincer, pero que no combregava en l' altar del Papa romá, ni oficiava en el de la Reforma luterana; aquest «endevinayre científich» com l' anomená l' Eliseu Reclús, el «sabi més gran del seu sigle» segons el proclamá l' ilustre naturalista Carlos Vogt; aquest sabi que escribia que «el més gran dels miracles es la constitució física del home» y que formulá avans que ningú la teoria de la circulació de la sanch, probá, com feren tants altres, lo que val la «ciencia oficial»; el dogmatisme, el sectarisme, el fanatisme, y demés ismes quan son poder governamental.

A n' en Servet se li va oocorre que 'l dogma de la Trinitat, acceptat per católics y reformistas, era un absurdo; que tres personas no poden ser una y una no pot ser tres, y aquesta particular aritmética seva va durlo, de bonas á primeras, á topar ab la inquisició católica que á Vienne (Fransa) l' tingué empresonat un grapat de mesos y 's disposava á condemnarlo á mort si á n' en Servet no se li arribá á oocorre escaparse, y més tart, quan fugitiu travessava la Suissa y s' dirigia á Italia, á topar ab la delació de 'n Calvino y la inquisició calvinista que 'l va «entregar á la foguera sense contemplacions, á Ginebra (Suissa.)

El «crim d' en Calvino», com l' anomenan els protestants honrats, es prou conegut pera que 'n fem historia detallada (1). En Servet, que no aspirava á manar, que no anhelava honors ni riquesas; contentantse ab servir á la causa de Deu y defensar la independència del pensament, feya ombra á n' en Calvino, y aquest «endurit de cor» com si fos un nietszchea modern, que veya que las teorías del antitrinitari espanyol enderrocavan espiritualmente moltas cosas y s' obrían pas, no pará fins á executar la promesa que 'l mateix s' havia fet quan el Sant Ofici de Vienne, auxiliat pel mateix Calvino, intentá posar la grapa á n' en Servet, ó siga «que si en Servet posava 'ls peus á Ginebra, no 'n sortiria.»

Y no 'n sortí 'l malaventurat. La foguera de Champel acabá ab la tossuderia —els que han governat, els que gobernan y 'ls que gobernarán, tenen igual característica á tot arreu: no volen tossuts; per tossuts ja 's bastan ells— del heretije que ¡pásmat, lector del sigle XXI! pretenia que *Jesús era fill del Deu etern* en lloch de *Fill etern de Deu*, com volia ferli confessar en Calvino. ¡Que en aquestas graves y trascendentals futesas s' entretenia la gent de sotana del sigle XVI y aixó 'ls servia á maravella pera eliminar-se mutua y santament del món quan s' empenyavan en tenir eternament subjectes els pobles al seu jou polítich-religiós y á sa explotació material! Quelcom per l' estil de lo que preté en Maura ab el seu projecte de represió embossada del anarquisme... y dels demés ismes democrátichs, si 'ls hi deixém apaibagar. Quelcom per l' estil de lo que han volgut totas aquestas tafas católicas barceloninas que han corregut esbufegant aquestos días pera que algú 'ls antilés el «Presupost de Cultura» votat pel Municipi y que 'ls hi arrebatava una part ¡ay! no tota, de la direcció espiritual. Quelcom per l' estil de lo que fa 'l govern francés contra l' antimilitarisme y l' antipatriotisme dels herveístas. No prosseguim ab aquestes quelcoms; serían innombrables.

«El crim de 'n Calvino», servit y auxiliat per la rencorositat y la ferocitat dels teólechs reformistas Acolampade, Zwingle, Buczer, Rheguis, Melancthon, Halerus, Farel, Bullinger, Teodor de Beze, Vired, Gryncous, Zanchi, Musculus, en fi, de totas las Iglesias reformadas, ja que 'l protestantisme no es com algú per aquí fa corré, la lliberació del esperit humá; el crim de 'n Calvino, repeteixo, passará á la historia com una página sangnant y vergonyosa de lo nefast del principi d' autoritat, dugui la careta que dugui, y 'l temps l' esborrará ab el recort del homicida y dels seus ajudants. Pero lo que no esborrará 'l temps es la simpática figura del ilustret Servet, del home sincer que, tot y pagant tribut á la religiositat de sa época y fidel al seu pensar y al seu sentir, doná un exemple de dignificadora independència intelectual al remat d' ovellas del seu temps.

Els homes debían una reparació á la víctima de 'n Calvino y aquesta reparació li van á donar molt aviat, aixecantli un monument en la propia Ginebra que presenciá 'l suplici.

El Comité internacional creat pera aquest objecte confiá á un escultor de talent, ja conegut per una bella obra d' art: la *Solidaritat humana*, la tasca de fer el monument glorificadór d' en Servet, y l' artista, qu' es la senyoreta Clotilde Roch, autor de la estatua del mártir que LA CAMPANA DE GRACIA s' honra en reproduhir, acaba de ferne entrega al Comité, que la té exposada en el Saló d' artistas francesos de París. Representa á n' en Miquel Servet en sa presó, en el moment en que acaba d' escriure á sos perseguidors

(1) Els que no l' coneguim poden llegir el llibre publicat recentment, *Miquel Servet et Calvin*, per August Dide, editat per la casa Flammarion de Paris, que conté 'ls documents oficials dels processos incoats contra en Servet per la inquisició católica de Vienne y la inquisició calvinista de Ginebra. Haventme confiát l' autor la traducció d' aquesta obra, será publicada molt aviat per la casa editorial Sempere y C.^a, de Valencia.

las cartas dolorosas en que s' hi lleigeixen aquestes crits d' angioxa:

«Vos suplico humilment que us dignen abreviar mas grans dilacions... Ja veuen que en Calvino, per capritxo, vol ferme podrir á la presó. Els polls se'm menjan viú, els meus sabatots están tots espellifats, y no tinch altre vestit que 'l que porto, ni camisa pera mudarme... El fret m' atormenta crudelment. Vos suplico, per l' amor de Jesucrist, no 'm neguen lo que no negariau á un turch. Per compassió jo per dever doneu ordre de que s' atengui el meu prech... En vostras presóns de Ginebra, á 10 d' octubre de 1553. ¡Justicia! ¡justicia! ¡justicia! Vostre pobre presoner, Miquel Servet.»

Bella es la estatua, reflexe fidel del sofriment que l' esperit de dominació secularment infligeix á l' humana dignitat que no sab ni vol sotmetre als dogmas dictats per la superbia del home. Que 'l monument á n' en Miquel Servet —que probablement s' inaugurarà 'l 27 del vinent Octubre, data del mes y del día en que en Miquel Servet fou conduhit á la foguera— representi la protesta dels homes de cor contra tota mena de tiranías espirituals y corporals violencias...

JOSEPH PRAT

Ja ho saben?

Ara resulta que 'ls diaris que s' ocupan, si-gui en el sentit que 's vulgui, de la subscripció oberta pels admiradors de 'n Lerrrouw pera mantenir á son amo en el *desterro*; fan molt mal fet, donchs aquesta subscripció es *tabotí* y sense permís de la *Gaceta del Celeste Imperio* no pot to-carse.

Aixis ho declara aquest periódich, furiosament indignat per la desconsideració dels *renacuajos* que tenen l' avilantés de ficarse en els embrollos del *re-ventor del pueblo*.

A la quenta la gent de *El Progre* voldria que cada dematí els periódistas que no son de la seva corda anessin á trobar á don Emiliano y, trayentse el barret, li preguntessin posantse de jonolls:

—¿De qué podem parlar avuy?

¡Santa ignocencia!

Pera lo que pugui servirlos.

A pesar de la seva inauguració oficial, celebrada el primer del corrent mes, la Exposició de Zaragoza está atrassadíssima.

Per ara, lo únich que en la ciutat invicta funciona ab regularitat es el temple del Pilar y la Plassa de toros.

Delicias d' Espanya.

El director de *El País*, senyor Castrovido, ha sigut tancat á la presó per la publicació d' un article que va copiar d' un altre diari.

Hi ha que advertir que al autor del article pecaminós no li ha passat res.

¡Pot ser més divertit el cas, sobre tot pel periódista detingut?

Sincerament parlant, la base 5.ª del Presupost de Cultura no está pas bé del tot. ¡Ahont s' es vist, ensenyar *Historia Sagrada* y *doctrina* un sol día á la senmana? Nosaltres som de la opinió del sabi professor italiá Sacconi, qui aconsella als mestres lliure-pensadors no 's cansin d' explicar racional y detalladament els llibres religiosos.

«Cal explicarlas aquestas obras, diu, fent resaltar sa part pornográfica, falsa y misteriosa, y compararlas ab la claretat dels veritables llibres de ciencia. Expliquis la cosmogonia bíblica y á continuació demostri la evolució del món fent veure que res pot crearse ni destruirse; diguis que Déu feu la llum el primer jorn, pero fent ressaltar la contradicció al afirmar que 'l quart día fou creat l' astre que 'ns la envia; que Giosué va aturar la marxa del Sol, pero demostrant que aquest deu haver d' estar indispensablement fixo, recordant de passada las torturas fetas á Galileu; que la religió católica es la única verdadera, pero fent avinent que n' hi han moltas altres que tenen la mateixa pretensió de serho y que cada poble ó cada rassa se l' han feta á la seva conveniencia, etc., etc.»

Explicat aixó ab entera imparcialitat, es indiscutible que las inteligencias equilibradas sabrián escullir. Y aquesta fóra una neutralitat ben absoluta.

Ab motiu de las festas centenarias de la Independencia, en els Ministeris y en las oficinas del Estat hi ha hagut uns quants días de calma complerta.

Diu que alló semblavan cementiris.

Lo pitjor es que tot es mal que mata.

Perque... ¿qué hi ha en els Ministeris y en las Oficinas del Estat els días que no semblan cementiris?

Una colla de morts!

Fa molt temps que 'l *trust* castellanista de *El Progreso* y *El Liberal* no han descubert cap lápida separatista.

¿Qué pensan aquestes patrióteros del presupost del Estat y dels festivals de la *Casa del Pueblo*?

La colla de D. Clodoaldo está que trina al veure que aquestas dugas *potencias* periódísticas badan y han perdut el dó d' inflar gossos.

Per ara *El Liberal* distreu als seus escassos llegidors ab aixó del *Hampa de Barcelona*, y *El Progreso* mira si ab el *duro pan* de la emigració del seu quefe pot fer esquitxar la mosca als pobres obrers qu' encare creuhen en la revolució de D. Lacandro.

Fassin, donchs, senyors *Liberal* y *Progreso* el favor de cumplir millor la missió que se 'ls té confiada: veuin de tornar á apretar ab aixó del *separatismo*, ó sino en Moret, Romanones y C.^a s' enfadarán. Qui paga, mana.

Ab motiu de la celebració de las Festas del Centenari de la Independencia, alguns diputats republicans y solidaris, apoyantse en un precedent oportú, varen tenir la debilitat de demanar al govern un ampli indult pera 'ls presos polítichs.

En Maura, naturalment, devant d' aquesta debilitat, ha tingut la fortaleza de denegarlos.

La gent del any vuyt

—¿Qué me 'n dius d' aixó, noy?

—Que 'm sembla que si feyna varen tenir els espanyols del any vuyt pera combatre aquella invasió, més feyna tindrà la gent d' avuy pera combatre aquesta altra.

Perque ell es un home fort.
Sobre tot quan conta ab la templansa del poble.

Ha quedat interinament solucionada la vaga de obrers del ram de sastreria.
Ja ho varem prevenir desseguida nosaltres.
El dia que l' alcalde Sanllehy, fent d' esquirol, se disposava a fer un corte.
Un corte de mánigas als amichs de la cultura.

El senyor La Cierva va estar content y estranyat al saber, per notícias comunicadas dels gobernadors, que la festa obrera del primer de Maig s' havia celebrat a tot arreu sense registrarse 'l més petit incident y sense intervenció de la policia.

De quinas cosas s' estranya el ministre de la Gobernació!
Y aixó que 'l mateix efecte porta esbrinada la causa.

En la festa del primer de Maig no hi hagué d' intervenir la policia, precisament per aixó: perque no va intervenirhi.

S' assegura que 'l senyor Boladeres, jefe actual del monarquisme barceloní, sustituirá al senyor Sanllehy en la presidencia del nostre Municipi.

El candidat a ocupar el silló de l' Arcaldia ja 'l coneixem bé prou: es tan «dallonsas» si cabe com en Dominguet.

Un altre gos, y ab el mateix collar. No tindré de més sino las patillas.

Que si segueix las petjadas del anterior, no tardarán a morir en mans de la navaja.

Mossen Papanaps vol explicar a las sevas ovelles el misteri de la Encarnació.

—Aquí teniu un exemple—els diu.—La Mariona no té pas gall en el galliner, y no obstant las gallinas li ponen...

Una vehina, interrompentlo:
—Nó, la Mariona no hi té gall; pero 'l meu tot sovint salta al seu corral.

L' emperador d' Alemania s' ha fet tallar el bigoti; aquell bigoti punxagut, ab las puntas enlayre, que 'l havia fet célebre y que 'ls barbers tenian per model.

Tal desgracia ha afitit als seus súbdits, que no se saben donar compte de cóm ha estat aquest cambi que transforma radicalment la fesomia del Kaiser.

Pero un periodista indiscret ens ho ha explicat tot: Guillem II, volguent encendre un pitillo, va cremarse la punta esquerra del famós bigoti; se la va tenir que tallar bastant avall, y per mor de la simetria, se 'l va haver d' escapsar també del altre costat. Resultat, que, ara, l' home ha perdut la meitat del seu prestigi, y que a tothom, al veurel, se li escapa el riure.

Ara s' ha adonat, tot un Emperador, de que hi ha ocasions en que un fet insignificant fa doblegar la més ferma y poderosa de las sobiranas voluntats.

Diálech entre dugas senyoras que se senten criminalistas, d' ensá de las sessions del procés Rull:

—Desenganyis, donya Pepa; tan sols la pena de mort es capassa de disminuir la criminalitat.

—¿En qué 's fixa?

—Carám,... bé es prou clar. Végi si s' ha donat may cap cas de reincidencia!

EXPOSICIÓ DE ZARAGOSSA

Quadros que haurían d' exhibirse en el pabelló de Bellas Arts

Com se defensá la Independencia.

Com se celebra el seu centenari.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- XARADA I.—O-vi-e-do.
 - Id. II.—Re-pa-ra-da.
 - ANAGRAMA.—Paco—Copa—Capó.
 - ACENTIGRAFO.—Neta—Néta.
 - ROMBO.
- H
P I S
P I P A S
H I P O L I T
S A L A S
S I S
T
- EMBU NUMÉRICH.—República.
 - TARJETA.—El palacio de cristal.
 - GEROG ITOCH.—A fora sotanas.

Han endevinat part de las solucions els caballers: Triqui-Traque, Román Ones, Dos companys topógrafos, Blay de las etiquetas, Marsal Vinagre y Joan Gil y Serrat.

XARADAS

I

Es un líquit la primera,
nota musical, segona;
al estiu porta la dona
per la calor, quart-tercera.
Lector, si t' agrada l' prima
de la hu-segona de Tot,
a casa en tinch un bon bot
pera probar si es d' estima.

EUDALT SALA

II

Una vocal es primera,
musical es la segona,
part del cos es la tercera,
tot, carrer de Barcelona.

MIQUEL SERRATS Y CAMPS

MUDANSA

El xicot de la Manela
qu' es capritxós com cap més,
una tot va regalarli
que valia molts diners.
Satisfet quedá 'l xicot,
pro al moment que li entregava
la Manela 's va fixar
que una total li faltava.

A. ROCA COLL

ROMBO

Substituir els punts per lletres de manera que llegidas vertical y horizontalment, diguin: 1.ª ratlla: consonant; 2.ª: número; 3.ª: nom d' home; 4.ª: número, y 5.ª: vocal.

V. BORRÁS Y BAIGES

COFA NUMÉRICA

1 2 3 4 5 6 7 8.	—Diputat per Barcelona.
5 1 4 7 6 1 2 6.	—Verb.
6 7 1 5 3 3 2.	—Flor.
3 8 7 6 5 8 1.	—Nom d' home.
6 7 8 1 2 3.	—Alguns caballs ne portan.
6 2 4 7 8 2.	—Nom de dona.
3 3 7 6 7.	—Animal.
4 7 6 2.	—Fruyta.
8 7.	—Negació.
3 2.	—Article determinat.
6 7 1 2.	—Nom de dona.
6 5.	—Nota musical.
4 7 8 2.	—Animal.
6 5 1 2 6 5.	—Temps de verb (futur).
4 7 6 5 6 2.	—Arbre.

JOAN PARDELLANS

Caballers: Pere Pintó, Miquel Serrats y Camps, Joseph Trilla, Rakú y Un embustero. ¡Al foch!

Caballers: Dos companys topógrafos, Samatruquis, Francisco Saballot, Roch Guinart y Noy de Lleyda. Moltes merces y adieu siat!

Caballers: Andresito: Rebut els dos originals, y agra him l' envió.—A. Llavore: La composició té una gran ventatja: es molt curta; pero també té un gran defecte: es molt incorrecta.—Johannus: Tantes merces per l' article. Veuré, ja, retocantlo, l' enquibím en un lloch ó altre, més tart ó més aviat.—A. Ribas Ll.: Algun se n' aprofitará.—P. N. O.: ¿Carbassejat als Jochs Florals?... Una de dugas, donchs: ó devia ser massa bó ó no 's devia poder aprofitar.—E. Clapés M.: Ne va ni ab rodas. Y no s' hi amohini per xó. Vosté ray, que 's pot amparar ab la seva sentència filosófica: Per esser verdaderament felis... s' ha de patir!—M. M.: Resulta una mica fóra de temps.—F. C. y J. F.: Es massa llarch aixó, senyors. Las cartas deuen haver de tenir molta concisió. Explicar un fet real y concret en pocas ratllas... y prou. Si per cas, els comentaris, ja 'ls farém nosaltres.—F. G. y R.: Ara ja es tart. Va anar a la panera.—A. A.: No ho havem acabat d' entendre. Pero creyem que la cosa careix d' interès general.—C. P.: Hi ha cosas que no 's poden dir, y si 's diuhen ha de ser de certa manera y ab documents y probas pera presentar.—E. P.: Lo mateix li dihem.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª